

Förslag till ett kompletterande forskningsprogram för ITER-projektet (2014-2018)

Utbildningsdepartementet

2012-01-20

Dokumentbeteckning

KOM (2011)931

Förslag till RÅDETS BESLUT om antagande av ett kompletterande
forskningprogram för ITER-projektet (2014-2018)

Sammanfattning

Den 21 december presenterade kommissionen ett kompletterande forskningsprogram för ITER-projektet mot bakgrund av att kommissionen föreslår att finansieringen av ITER-projektet ska ligga utanför den fleråriga budgetramen. Programmet ska gälla i 5 år med början den 1 januari 2014. Programmet täcker bl.a. bidraget till konstruktionen av själva forskningsanläggningen, upphandling av utrustning och installation samt generellt tekniskt och administrativt stöd. Finansieringen föreslås komma från bidrag från medlemsstaterna där nivån beräknas enligt samma metod som bidragen till den generella EU-budgeten d.v.s. andel av BNI. Regeringen motsätter sig att finansieringen av ITER-projektet ska ligga utanför den fleråriga budgetramen.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

ITER (International Thermonuclear Experimental Reactor) är ett internationellt forskningsprojekt för att utvinna energi ur fusion (sammanslagning av lätta atomkärnor). EU står som värd för projektet som också innefattar USA, Ryssland, Indien, Kina, Sydkorea och Japan. ITER-rådet är högsta beslutande organ i den globala ITER-organisationen och består av representanter för avtalets parter – EU och övriga deltagande sex länder. Det löpande arbetet med ITER-projektet hanteras av det gemensamma företaget

Fusion for Energy (F4E) med säte i Barcelona. ITER-projektet har sedan lanseringen haft en rad ekonomiska bekymmer. Den 12 juli 2010 beslutades att EU:s bidrag till ITER:s konstruktionsfas maximalt får uppgå till 6,6 miljarder euro. Kommissionen anser att ITER-projektet är av en sådan omfattande karaktär – både ur ett ekonomiskt och tidsmässigt perspektiv – att det inte är lämpligt att det ska ligga inom den ordinarie EU-budgeten. Kommissionen förslög därför i sitt meddelande ”En budget för Europa 2020” den 29 juli 2011 att ITER-projektet ska läggas utanför den fleråriga budgetramen och därmed finansieras separat. Med en sådan lösning ligger inte längre ITER-projektet inom ramen för EU:s ordinarie forskningsprogram utan det krävs ett beslut om ett kompletterande forskningsprogram för ITER specifikt. Förslaget presenterades den 21 december 2011.

1.2 Förslagets innehåll

Eftersom kommissionen anser att finansieringen av ITER ska ligga utanför den fleråriga budgetramen så syftar förslaget till att fastlägga finansieringen av EU:s bidrag till ITER-projektet genom antagandet av ett kompletterande forskningsprogram under Euratomfördraget. Programmet täcker bidraget till konstruktionen av själva anläggningen, upphandling av utrustning och installation samt generellt tekniskt och administrativt stöd. Även initial drift samt andra ”ITER-relaterade” aktiviteter såsom avtalet med Japan¹, ingår. Euratom fortsätter, enligt förslaget, i sin nuvarande kapacitet när det gäller styrning, ledning och bemanning av ITER-organisationen och Fusion for Energy. Grunden för förslaget är artikel 7 i Euratomfördraget och ITER-programmet föreslås därför, i likhet med detta fördrag, gälla i 5 år med början den 1 januari 2014. Enligt förslaget ska projektet finansieras genom bidrag från medlemsstaterna där nivån beräknas enligt samma metod som bidragen till den generella EU-budgeten d.v.s. andel av BNI.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Ej tillämpligt.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Förslaget har budgetära konsekvenser för statsbudgeten.

Förslaget innebär att EU, förutom den ordinarie fleråriga budgetramen och efterföljande årsbudgetar, även föreslås få en separat ITER-budget att hantera.

Om ITER läggs utanför budgetramen innebär det att eventuella omfördelningar inom EU-budgeten för ITER:s räkning inte kan göras.

¹ ”Broader Approach Agreement”

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen motsätter sig att finansieringen av ITER ska ligga utanför den fleråriga budgetramen och därmed grunden till det föreslagna kompletterande forskningsprogrammet.

Att lägga ITER utanför budgetramen försämrar EU-budgetens överskådlighet och förutsägbarhet, underminerar budgetdisciplin och står i strid med sunda budgetprinciper, framför allt lämpliga incitament till omprioritering.

Det ökar också osäkerheten om finansieringsbördan för medlemsstaterna samt strider mot bestämmelsen i fördraget om att unionens samtliga inkomster och utgifter ska beräknas för varje budgetår och tas upp i budgeten.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Förslaget om kompletterande forskningsprogram har ännu inte förhandlats och när det gäller innehållet i detta är övriga medlemsstaters ståndpunkter ännu inte kända. När det gäller att lägga finansieringen av ITER utanför den fleråriga budgetramen däremot har Sverige, tillsammans med Frankrike, Spanien, Italien, Nederländerna, Finland, Tyskland och Storbritannien, i ett brev till kommissionen den 10 november 2011 uttryckt sitt motstånd mot förslaget.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är ännu inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har inte sänts på remiss.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen, artikel 7.

Förslaget gäller ett beslut av rådet med beaktande av Europaparlamentets yttrande.

Eftersom kommissionen föreslår ett kompletterande forskningsprogram motiveras inte subsidiaritetsprincipen i förslaget. När det gäller själva grundprogrammet (Euratom) delar regeringen kommissionens uppfattning att samarbete på fission och fusionsområdet genom ett gemensamt program ger goda effekter av hög relevans som inte är möjliga att uppnå på nationell nivå.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förslaget ska förhandlas i rådsarbetsgruppen för forskning med början under Danmarks ordförandeskap, för att sannolikt slutföras under Cyperns eller Irlands ordförandeskap.

4.2 Fackuttryck/termer